

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2026-04-27

Diarienummer:
KSN-2025-03101

Handläggare:
Zahrah Lifvendahl

Svar på motion om att sätta stopp för exkluderande design i Uppsala från Jennie Claesson med flera (L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Jennie Claesson m fl (L) föreslår i en motion väckt 16 juni 2025 att en översyn utförs av samtliga gatumöbler i kommunens regi för att identifiera inslag av exkluderande design och föreslå förändringar där så är möjligt. Vidare att införa förbud mot ny upphandling eller installation av bänkar och möbler som hindrar vila där det inte finns särskilda tillgänglighets- eller trygghetsskäl.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen och kommunledningskontoret

Föredragning

I Uppsala kommuns offentliga miljöer är utgångspunkten att så många som möjligt ska kunna ta del av och vistas i det offentliga rummet. Utformningen av kommunens utemiljöer ska stödja tillgänglighet, trygghet och inkludering, och möbleringen behöver därför kunna möta en bredd av behov hos olika användare.

Kommunens park- och gatumöblering består i dag av en variation av sitt- och vilomöjligheter, exempelvis soffor och bänkar både med och utan arm- och mittstöd, enskilda sittplatser, ståstöd samt möbler för vila i liggande eller halvliggande position. Denna variation är avsedd att tillgodose behov hos personer i olika åldrar och med

olika förutsättningar, såsom personer med nedsatt rörlighet, personer som av sociala, medicinska eller allergirelaterade skäl behöver enskild sittplats, eller personer som har lättare att använda ståstöd än traditionella bänkar.

Ett generellt förbud mot upphandling eller installation av utemöbler som inte möjliggör liggande vila skulle riskera att begränsa nödvändig variation och därmed exkludera grupper som är beroende av exempelvis armstöd för att kunna sätta sig och resa sig, eller som behöver avskild sittplats. Kommunens bedömning är därför att flexibilitet i möbleringslösningar är en central förutsättning för att skapa tillgängliga och inkluderande offentliga miljöer. Däremot beställer inte kommunen möbler i syfte att förhindra vila och övernattnig.

I kommunens kartverktyg går det att se typ och placering av kommunens utemöbler. Under 2026 genomförs dessutom en inventering av kommunens samlade utemöblering. Resultatet kommer att ligga till grund för ett möbleringsprogram som ska ge vägledning om lämpliga möbeltyper i olika miljöer samt bidra till en långsiktig och enhetlig standard för kommunens offentliga rum.

Program och riktlinjer som i dag används som stöd i verksamheten för utformning av sittplatser och möblering på allmän platsmark är:

- Riktlinjer för sittplatser på allmän platsmark i Uppsala kommun, gatu- och samhällsmiljönämnden 19 december 2019, § 113
- Handlingsplan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, kommunstyrelsen 11 december 2024, § 351
- Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, 12 december 2016, § 239
- Program för äldrevänlig kommun, kommunfullmäktige 4 november 2025, § 325

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 27 april 2026
- Bilaga 1, Motion om exkluderande design från Jennie Claesson m fl (L)

Kommunledningskontoret

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Christian Blomberg
Stadsbyggnadsdirektör

Motion om att sätta stopp för exkluderande design i Uppsala

Att forma det offentliga rummet är att forma vårt gemensamma samhälle. I Uppsala har vi antagit en arkitekturpolicy som slår fast att alla miljöer ska vara inkluderande och tillgängliga oavsett människors bakgrund, förmåga eller ekonomiska situation. Det är en vacker och viktig ambition men det är uppenbart att verkligheten inte alltid lever upp till orden.

Under sommaren 2022 uppmärksammade tre unga kommunutvecklare att flera av kommunens parkbänkar utformats på ett sätt som försvårar eller rentav förhindrar vila. Det handlar om mittarmstöd, ståbänkar eller enpersonsfåtöljer. Kort och gott: en exkluderande design. Syftet med denna typ av möblering må ibland sägas vara ergonomi eller tillgänglighet men resultatet är ofta att människor i hemlöshet inte längre har någon plats att vila. Vissa lösningar, som att lägga krossat glas under broar för att hindra övernattning, är direkt ovärdiga ett medmänniskt samhälle.

Vi liberaler anser att en stad ska utformas med människan i centrum och inte med målet att gömma undan den utsatthet som finns. Exkluderande design riskerar att avhumanisera och förneka problemet med hemlöshet och tysta den empati som väcks när orättvisor blir synliga. I vår kommun ska det offentliga rummet vara just det – offentligt och tillgängligt för alla. Det gäller också för den som är hemlös, beroendesjuk eller i en tillfällig kris. Vi har alla ett ansvar att forma en stad där varje människa räknas.

Med anledning av ovanstående yrkar Liberalerna:

- att** en översyn utförs av samtliga gatumöbler i kommunens regi för att identifiera inslag av exkluderande design och föreslå förändringar där så är möjligt, samt
- att** införa ett förbud mot ny upphandling eller installation av bänkar och möbler som hindrar vila där det inte finns särskilda tillgänglighets- eller trygghetsskäl.

Jennie Claesson (L)

Anders Wallin (L)

Ludvig Arbin (L)

Erik Berg (L)

Peter Nordgren (L)

Camilla Westerborn (L)

